

УТВЪРДИЛ: /п/

НАДЯ ДОНКИНСКА

ОБЛАСТЕН УПРАВИТЕЛ НА ОБЛАСТ ВРАЦА

СЪГЛАСУВАЛ: /п/

ЛОРЕТА КОЛЕВА

НАЧАЛНИК НА РЕГИОНАЛНО УПРАВЛЕНИЕ НА ОБРАЗОВАНИЕТО ВРАЦА

СЪГЛАСУВАЛ: ОБЛАСТЕН СЪВЕТ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЛАСТ ВРАЦА

Решение № 1, Протокол № 2/12.12.2023 г. от заседание на Областен съвет за развитие

**ОБЛАСТНА СТРАТЕГИЯ ЗА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО
РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ
В ОБЛАСТ ВРАЦА
(2023 – 2025)**

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ВЪВЕДЕНИЕ И ОБЩИ ПОСТАНОВКИ ЗА ПОДКРЕПАТА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ (ПЛР).....	3
1. Контекст и обща постановка за създаване на стратегията	3
2. Нормативна рамка за разработване на стратегията.....	3
II. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО, РЕАЛИЗИРАНИТЕ ВЪЗМОЖНОСТИ И ПОТЕНЦИАЛА ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ПЪЛНОЦЕННА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ В ОБЛАСТ ВРАЦА. ОСНОВНИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА.....	4
1. Демографски процеси и икономическо развитие в област Враца	4
2. Мрежа от образователни институции в област Враца. Институции и доставчици на социални услуги	5
2.1. Образователни институции – видове, характеристики и специфики	5
2.2. Институции и доставчици на социални услуги на територията на област Враца.....	9
3. Обобщени данни за децата и учениците в област Враца. Актуално състояние и тенденции 11	
4. Ресурсна обезпеченост	13
5. Кадрова обезпеченост за провеждане на политиката на приобщаващото образование	14
6. Реализирани възможности и потенциал за бъдещо развитие на подкрепата за личностно развитие на децата и учениците.....	15
III. ОБОБЩЕН АНАЛИЗ НА ПРОЦЕСА НА ОСИГУРЯВАНЕ НА ПОДКРЕПА НА ЛИЧНОСТНОТО РАЗВИТИЕ	19
СИЛНИ СТРАНИ:.....	19
ОБЛАСТИ НА ПОДОБРЕНИЕ:.....	21
ИЗВОДИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА:	21
IV. ВИЗИЯ.....	22
Приоритетни области на въздействие, оперативни цели, мерки.....	22
ОБЛАСТ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕ 1 Формиране на приобщаваща образователна среда за осигуряване правото на достъп за всяко дете и ученик до качествено образование в системата на предучилищното и училищното образование.....	22
ОБЛАСТ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕ 2 Мотивирани и квалифицирани специалисти, осигуряващи пълноценна подкрепа за личностното развитие на децата и учениците	26
ОБЛАСТ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕ 3 Ангажирано междуинституционално взаимодействието между участниците в образователния процес (деца и ученици, педагогически специалисти и родители) и между институциите за осигуряване на пълноценно приобщаване на децата и учениците	27
V. КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ПОСТИГАНЕ ЦЕЛИТЕ НА ОБЛАСТНАТА СТРАТЕГИЯ.....	29
VI. СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА.....	29
VII. КОМУНИКАЦИОННА ПРОГРАМА	30
VIII. РЕСУРСИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СТРАТЕГИЯТА.....	31

I. ВЪВЕДЕНИЕ И ОБЩИ ПОСТАНОВКИ ЗА ПОДКРЕПАТА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ (ПЛР)

1. Контекст и обща постановка за създаване на стратегията

Подкрепата за личностно развитие за децата и учениците, както и условията и редът, при които тя се осъществява, има своята регламентация в Закона за предучилищното и училищно образование и Наредбата за приобщаващо образование.

Процесът за подкрепа на личностно развитие на децата и учениците изисква навременна, обективна информация за състоянието му. Изследването на процеса на осигуряване на подкрепата за личностно развитие от институциите в образователната система и от институциите, предоставящи услуги в общността, възникващите слабости и проблеми, е начин за установяване на състоянието и информационно-оценъчна предпоставка за подготовка и осъществяване на ефективни решения и действия. Такова изследване позволява да се състави картина за силните и слаби страни в съпоставка с поставените институционални цели и задачи; да се идентифицират ресурсите и начините, по които се използват; да се разкрият причините, поради които се появяват аспектите нуждаещи се от подобрене; да се набележат възможните начини за преодоляване на констатираните слабости; да се формулират акцентите на развитие и подходящи за достигането им решения. Това е процес на набавяне, анализ и оценка на конкретна и актуална за реалното функциониране на дадена институция информация, с оглед на цели и задачи, фокусиран е към установяване на тенденциите в развитието. Пълноценно планиран, организиран и осъществен анализът показва същността на процеса, посочва възможности за решаване на общи или частни казуси при неговото реализиране. При анализа на натрупаните данни се разкриват концептуални модели на връзки и отношения, оформят се изводи и заключения.

Това е третата двугодишна стратегия за подкрепа за личностното развитие, която се разработва на областно ниво. Тя е подготвена на база направените изводи от оперативния мониторинг и оценка на изпълнението на Стратегията за подкрепа за личностно развитие на деца и ученици на област Враца 2020-2022 г., които акцентират върху приобщаването като колективно усилие, изискващо екипно действие – на деца и ученици, родители, педагогически специалисти, членове на общността, местни власти, неправителствени организации, МОН, РУО и други структури, изпълняващи държавните политики.

2. Нормативна рамка за разработване на стратегията

Областната стратегия за подкрепа на личностното развитие децата и учениците в област Враца 2023 – 2025 г. е разработена в изпълнение на разпоредбите съгласно чл. 196 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО) и чл. 5 от Наредбата за приобщаващото образование (приета с ПСМ № 286 от 04.11.2016 г.), както и релевантни към настоящата Стратегия стратегически документи от национален и регионален характер.

Ориентирана е към реализиране на политики и мерки, които осигуряват правото на достъп до качествено образование, удовлетворяване на образователните потребности и развитието на способностите на всяко дете и ученик. Стратегията е в съответствие с набелязаните цели, приоритети и мерки за подобряване на достъпа и качеството на предучилищното и училищното образование, заложен в международни и национални документи:

- ☐ Закон за предучилищното и училищното образование;
- ☐ Наредба за приобщаващо образование;
- ☐ Закон за закрила на детето
- ☐ Конвенция на ООН за правата на детето (1989).
- ☐ Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст;
- ☐ Алгоритъм за взаимодействие между институциите в системата на предучилищното и училищното образование и дирекциите „Социално подпомагане“.
- ☐ Стратегическа рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 - 2030);
- ☐ Национална програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030
- ☐ Работен документ „Национална рамка за качество на образованието и грижите в ранна детска възраст“

Стратегия за развитие на предучилищното и училищното образование в област Враца (2023 – 2027)

Заложените цели и мерки за въздействие в Областната стратегия за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците в област Враца (2023 - 2025) съответстват на визията и общите цели на политиките от Приоритет 1 „Образование и умения“ на Националната програма за развитие България 2030 в частта му за предучилищното и училищното образование, за професионалното образование и обучение и за ученето през целия живот. Областната стратегия е изготвена в синхрон с перспективите, заложи в актуални стратегически документи, които очертават общосподелената визия за висококачествено, приобщаващо, ценностно-ориентирано и продължаващо през целия живот образование, обучение и учене. Приоритет на политиките, свързани с приобщаващото образование, е стремежът към премахване на всички форми на изолация в образованието и осигуряване на подкрепа и удовлетворяване на индивидуалните потребности на всички участници в образователния процес.

Областната стратегия остава отворен документ за текущо допълване с нови дейности в рамките на утвърдените приоритети и мерки, по утвърдени правила, по инициатива на заинтересована институция – изпълнител и при осигурени човешки и материални ресурси.

II. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО, РЕАЛИЗИРАНИТЕ ВЪЗМОЖНОСТИ И ПОТЕНЦИАЛА ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ПЪЛНОЦЕННА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ В ОБЛАСТ ВРАЦА. ОСНОВНИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

1. Демографски процеси и икономическо развитие в област Враца

Област Враца включва общо 123 населени места, разположени в 10 общини, с различни демографски и икономически характеристики. На територията на областта има 8 града, които са и общински центрове. Съгласно категоризацията на общините в Република България, от първа до трета категория са общините Враца, Козлодуй, Бяла Слатина, Мездра и Оряхово, останалите пет общини от област Враца се отнасят към четвърта и пета категория.

По отношение на демографските процеси и икономическото развитие могат да бъдат очертани следните негативни тенденции: ниска гъстота на населението, задълбочаване на диспропорциите в териториалното разпределение на населението и процесите на обезлюдяването на определени райони и села, ясно изразена тенденция към намаляване на населението, отрицателен естествен прираст и застаряване, интензивна емиграция предимно на млади хора и семейства в активна репродуктивна и трудоспособна възраст.

Данните показват влошена демографска картина като цяло и особено в селата, което е и най-сериозния проблем в бъдещото развитие на област Враца. Подобряването на икономическия облик е един от възможните начини за повлияване в положително отношение на очертаните тенденции. Съществено е значението на образованието като фактор за икономически растеж и заетост. Основен фокус на местно ниво е осигуряването на качествена образователна инфраструктура и качество на обучението, възпитанието и социализацията, осъществявани в образователните институции.

2. Мрежа от образователни институции в област Враца. Институции и доставчици на социални услуги

2.1. Образователни институции – видове, характеристики и специфики

Актуалната мрежа от образователни институции в област Враца включва **43 детски градини** и **70 училища**, разпределени по видове и общини съгласно приложената таблица.

Община	Образователни институции											
	ДГ	Начални училища	Основни училища	Обединени училища	Средни училища	Профилирани гимназии	Професионални гимназии		Спортни училища	Към министерство на културата	Към местата за лишаване от свобода	Общо за общината
							Държавни	Общински				
Борован	2		3				1					6
Бяла Слатина	5	3	4		3		1	1				17
Враца	15	3	2	3	5	2	1	2	1		2	37
Козлодуй	7	1	2		3		1					14
Криводол	2		2	1	1							6
Мездра	5		3		2			2				12
Мизия	1		3					1				5
Оряхово	4	2	2		1							9
Роман	1	1	1		1					1		5
Хайредин	1		1		1							3
Общо	43	10	23	4	17	2	4	6	1	1	2	
		70										

През последните две години промени в образователната мрежа са извършени само в община Враца:

- Считано от 01.01.2021 г. с решение на общински съвет, ДГ „Звездица“, гр. Враца става филиал на ДГ „Звънче“, гр. Враца;

- След направено проучване сред жителите на с. Вировско през 2021 г. е възстановена работата на филиала на ДГ „Зора“ в селото.

- От 01.01.2023 г. с решение на общински съвет, филиалът в с. Бели Извор става филиал на ДГ „Вълшебница“, гр. Враца, а филиалът в с. Бистрец става филиал на ДГ „Слънце“, гр. Враца.

Съществуващата образователна инфраструктура в областта се определя като достатъчна за нуждите на местните жители и за периода 2023 – 2027 г. общинските ръководства считат, че не се налага определяне на нови терени за изграждане на образователни институции, както и че не се налага оптимизиране на училищната мрежа.

В община Враца е съсредоточен голям брой средни училища – 5, които предлагат прием в по 1 профилирана паралелка. Идентифицира се необходимост да се потърси решение за промяна в структурата на училищната мрежа, предвид необходимостта от съобразяване с държавната образователна политика в областта на професионалното образование и предвид необходимостта от повишаване качеството на предлаганото образование.

В област Враца функционират **центрове за подкрепа за личностно развитие**, осъществявали дейности през учебната 2022 / 2023 г., както следва:

ЦПЛР	Брой групи	Брой деца/ ученици	Направление	Персонал	
				Педагогически	Непедагогически
ЦПЛР „Маша Белмустакова“, с. Борован	12	184	Наука и технологии, Изкуства, Спорт, Допълнителна подкрепа за личностно развитие	10	-
ЦПЛР „Център за работа с деца“, гр. Враца	52	853	Изкуства, Спорт, Логопедична терапия, Кариерно ориентиране	10	8
ЦПЛР – ОДК, гр. Козлодуй	18	248	Наука и технологии, Изкуства, Допълнителна подкрепа за личностно развитие	12	2
ЦПЛР, гр. Мездра	22	159	Изкуство, Спорт, Допълнителна подкрепа за личностно развитие	10	1
ЦПЛР, гр. Мизия	21	196	Изкуство, Спорт, Допълнителна подкрепа за личностно развитие	11	1
ЦПЛР „ОДК Людмила Живкова“, гр. Оряхово	29	270	Наука и технологии, Изкуство, Спорт, Допълнителна подкрепа за личностно развитие	18	2
	154	1910		71	14

През последните две години се наблюдава устойчивост на броя на формираните групи в центровете за подкрепа за личностно развитие, нараства тяхната пълняемост.

Развиваните в ЦПЛР дейности са предимно в областта на спорта, изобразителното изкуство, приложното изкуство, танцовото и театрално изкуство. В последните години е явен стремежът на тези институции, да предлагат разнообразни дейности в областта на науките и технологиите. Създадени са групи с различни профили – „Екология и опазване на природната среда“, „Хуманитарно-обществен“, „Природо-математически“. Преобладаващата част от центрове за подкрепа за личностно развитие (без ЦПЛР „Център за работа с деца“, гр. Враца и ЦПЛР – Средношколско общежитие, гр. Враца) предлагат допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със специални образователни потребности.

На територията на област Враца функционират **четири общежития** – 1 към ПГЯЕ „Игор Курчатов“, гр. Козлодуй, едно към ПГ по каменообработване – Кунино, едно към ЦСОП „Д-р Петър Берон“ гр. Враца и едно Средношколско общежитие, което е със статут на ЦПЛР. Настанените в него 44 ученици се обучават в 10 училища от гр. Враца.

На територията на областта функционира **Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование (РЦПППО) – Враца**, в който се предлагат дейности, свързани с организационно и методическо подпомагане, квалификацията на педагогическите специалисти и с провеждане на държавната политика за подкрепа на процеса на приобщаващото образование.

През учебната 2022/2023 година 140 деца и ученици от област Враца със специални образователни потребности и хронични заболявания са получили допълнителна подкрепа за личностно развитие - ресурсно подпомагане от РЦПППО – Враца.

В рамките на РЦПППО функционира и регионален екип за подкрепа на личностното развитие (РЕПЛРДУСОП) на деца и ученици със специални образователни потребности с функции, имащи отношение към одобрение/неодобрение на предоставяния допълнителна подкрепа в образователните институции, методическа подкрепа, отлагане от задължително обучение в 1 клас и други дейности, подпомагащи процеса на допълнителната подкрепа на децата и учениците.

Центърът за специална образователна подкрепа „Д-р Петър Берон“ – Враца е единствената образователна институция в област Враца, в която се обучават деца и ученици със специални образователни потребности и множество увреждания. Педагогическите специалисти реализират допълнителна подкрепа на децата и ученици със СОП и множество увреждания от училища и детски градини в общините Враца, Мездра, Криводол, Бяла Слатина, Козлодуй и Роман. Регистрира се увеличаване броя на децата и учениците и в края на учебната 2022/2023 г. те са 107. В ЦСОП „Д-р Петър Берон“, гр. Враца е създадена среда, гарантираща ефективното обучение и подкрепа на деца и ученици с множество увреждания. Оборудвани са кабинети за професионално обучение, логопедична терапия, психологична подкрепа, зали за сензо-моторика, сензорна стимулация, арт-терапия, Монтесори обучение, солна стая.

Към Затвора в гр. Враца функционира училище към местата за лишаване от свобода – СУ „Мито Орозов“, в което се обучават 92 лишени от свобода лица, както и поправителен дом за непълнолетни, към който действа Средно училище „Св. св. Кирил и Методий“. За учебната 2023/2024 г. в него се обучават 10 ученици (финансирането се осъществява от Министерството на правосъдието).

Особености и специфика на образователната мрежа

През последната учебна година училищната мрежа на територията на област Враца се характеризира със значителен брой средищни училища и детски градини, както и малък брой защитени образователни институции, както следва:

- средищни училища – 34;
- средищни детски градини – 9;
- защитени училища – 4;
- защитени детски градини – 2.

С 44 % е увеличен ръстът на одорените за иновативни училища за учебната 2023/2024 г. спрямо учебната 2022/ 2023 г. С Решение на Министерски съвет са одобрени 13 иновативни училища от пет общини – Борован, Бяла Слатина, Враца, Оряхово и Мездра.

През последните години са положени целенасочени усилия за преминаване към едносменен режим на учебния ден за всички училища на територията на областта. Изключение остава ППМГ „Акад. Иван Ценов“, гр. Враца, за която се предвижда едносменното обучение да се реализира след приключване на Програмата за изграждане, пристрояване, надстрояване и реконструкция на детски ясли, детски градини и училища 2020 – 2022 г. на МОН. В строително-ремонтните дейности е включено и обособяването на асансьор, с който да бъде осигурена достъпна среда за хора с увреждания от приземния до третия етаж.

Голяма част от образователните институции в област Враца се характеризират с **концентрация на деца и ученици от уязвими групи** – 47 училища (67% от всички училища) и 11 детски градини (26%). *Заповед от 14.08.2023 г. на министъра на образованието и науката за разпределение на средствата за работа за 2023 г. за работа с деца и ученици от уязвимите групи.

В детски градини в общините Враца и Бяла Слатина е въведено преподаване по **системата на д-р Мария Монтесори**, а от учебната 2022/2023 година и в началния етап на основното образование в гр. Враца – ОУ „Васил Левски“, НУ „Иван Вазов“, НУ „Иванчо Младенов“ и НУ „Св. Софроний Врачански“. От учебната 2023/2024 г. по методиката се преподава в СУ „Хр. Ботев“ – Враца, СУ „Никола Войводов“ – Враца и НУ „Цани Гинчев“ – Бяла Слатина. В Монтесори педагогиката към всяко дете се проявява гъвкав подход, реагира се според нуждите, интересите, способностите и емоционалността му. Децата усвояват знания и компетентности според индивидуалния си темп на развитие. Стимулират се способностите, творческото мислене и креативността. Основният принцип на системата, че всяко дете е индивидуално и към него трябва да се подхожда по този начин, ще допринесе за по-доброто качество на предучилищното и училищното образование.

През последните години се поставя категоричен и ясен акцент на професионалното образование както на национално, така и на областно и местно ниво. Съобразяването с местния бизнес и с пазара на труда е определящо при формиране на предложенията за държавен план-прием в областта. Визията на Областна администрация – Враца и на общинските ръководства също са за приоритетно развитие на професионалното образование и удовлетворяване на потребностите на местния бизнес с необходимите кадри. В тази връзка в три от общините – Оряхово, Криводол и Хайредин, в които няма професионална гимназия, във функциониращите средни училища се предлага прием единствено в професионални паралелки, като предлаганите професии и

специалности се обсъждат на областно, общинско и училищно ниво. Такава е политиката и за останалите общини, където в населени места в които има само средно училище и приемът е в паралелки за придобиване на професионална подготовка /Галиче, Габаре и Роман/

2.2 Институции и доставчици на социални услуги на територията на област Враца

Центрове за обществена подкрепа (ЦОП)

Дейностите в ЦОП са насочени към следните целеви групи: деца, жертви на злоупотреба, насилие, експлоатация или всякакво друго нехуманно или унижително отношение или наказание в или извън семейството, деца, за които съществува опасност от увреждане на тяхното физическо, психическо, нравствено, интелектуално и социално развитие, деца с увреждания, деца, необхванати от образователната система, в риск от отпадане или отпаднали от училище, както и семействата на тези деца.

На територията на област Враца функционират 7 ЦОП в общините Бяла Слатина, Враца, Козлодуй, Оряхово, Роман и Мездра.

Дневните центрове за деца и/или младежи с увреждания са пет и предоставят дневна грижа и почасови социални услуги. На потребителите е осигурен безплатен транспорт – извозване от дома на потребителя до Центъра и обратно, безплатна храна за децата до 18-годишна възраст, медицински грижи, корекционно-компенсаторна и възпитателна работа, логопедична терапия, арт-терапия, музикотерапия, психологична помощ, кинезитерапия и др.

Центрове за настаняване от семеен тип за деца и младежи без увреждания са социална услуга от резидентен тип, която предоставя жизнена среда за пълноценно израстване и развитие на деца, лишени от родителска грижа, за които към момента на настаняване са изчерпани възможностите за връщане в биологичното им семейство, настаняване при близки и роднини или приемно семейство.

На територията на област Враца функционират 7 такива в общините Борован, Бяла Слатина, Роман и Мездра.

Центрове за настаняване от семеен тип за деца и младежи с увреждания (ЦНСТДМУ) са социална услуга от резидентен тип, която предоставя жизнена среда за пълноценно израстване и развитие на деца, лишени от родителска грижа, за които към момента на настаняване са изчерпани възможностите за връщане в биологичното им семейство, настаняване при близки и роднини или приемно семейство. Предоставяните услуги са: рехабилитация, терапия, ориентиране, информиране и обучение, групов работ, помощ в домакинството, обучение и др. Услугата обхваща децата с увреждания над 3 години на територията на общините и покрива потребностите на целевата група. Осигурена е среда на живот, близка до семейната, като всеки потребител разполага с лично пространство и с пространство за общи дейности.

На територията на област Враца функционират 10 ЦНСТДМУ в общините Бяла Слатина, Враца, Роман и Мездра.

 Център за социална интеграция и рехабилитация за деца и лица с увреждания (община Козлодуй, с. Бутан)

Услугите на Центъра са фокусирани върху потребностите на деца и възрастни с физически увреждания, деца и възрастни с интелектуална недостатъчност, деца и възрастни с комбинирани нарушения, самотно живеещи възрастни хора, деца и лица с различни видове увреждания, емоционално-поведенчески проблеми и девиантно поведение, нарушения в развитието. Центърът за социална рехабилитация и интеграция предоставя комплекс от социални услуги, свързани с разнообразни консултативни, терапевтични и рехабилитационни дейности, логопедична и психологична терапия, социално-правни консултации, обучение и ориентиране, изготвяне и осъществяване на индивидуални програми за социално включване.

 Преходни жилища за деца (Бяла Слатина, Враца, Роман и Роман)

Форма на социална услуга, осигуряваща настаняване на не повече от 8 деца като мярка за закрила на детето и подкрепа от специалисти за придобиване на знания и практически умения за водене на относително самостоятелен начин на живот и подготовката им за включване в живота на общността.

 Центрове и звена за почасово предоставяне на услуги за социално включване в общността или в домашна среда, финансирани по схема независим живот BG05M9OP001-2.002 в общините на територията на област Враца

Центровете осигуряват достъп до интегрирани услуги, в това число психологически, педагогически, рехабилитационни, социални и здравни, според специфичните потребности на потребителите на социални услуги. Целта им е подобряване на качеството на живот на децата с увреждания, както и осигуряване на услуги за социално включване, чрез предоставяне на подкрепа и от личи и от социални асистенти, домашни помощници.

В Община Враца функционира социална услуга „СТИМУЛ за ранно детско развитие”, финансирана по проект BG05M9OP001-2.004 „Услуги за ранно детско развитие” по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” 2014-2020, Проект BG05M9OP001-2.004-0058-C01. Целта на социалната услуга е превенция на социалното изключване, намаляване на бедността сред децата от община Враца, чрез инвестиции в ранното детско развитие.

За изминалия двугодишен период в област Враца за разкрити нови социални услуги, както следва:

✓ В Община Враца е разкрит Комплекс за интегрирани социални услуги за деца и младежи по проект BG05M9OP001-2.019-0016-C03, който включва – Център за обществена подкрепа, Център за настаняване от семеен тип за деца и Дневен център за подкрепа на деца и/или младежи с тежки множествени увреждания и техните семейства – Враца.

✓ В Община Мездра от месец септември 2021 г. функционират социални услуги, разкрити по Проект BG05M9OP001-2.019-0031-C01 „Център за обществена подкрепа и Дневен център за подкрепа на деца с увреждания и техните семейства в Община Мездра“. От 01.10.2023 г. Център за обществена подкрепа и Дневен център за подкрепа на деца с увреждания и техните семейства – Мездра се финансират като делегирана от държавата дейност.

3. Обобщени данни за децата и учениците в област Враца. Актуално състояние и тенденции

През учебната 2022/2023 г. броят на децата в детските градини в област Враца е 5731. Наблюдава се увеличение на броя на децата в детските градини в областта. Фактор за това е включването на 4-годишните деца в задължително предучилищно образование. Тенденцията при децата в задължителна предучилищна възраст в община Враца, Козлодуй и Криводол като цяло е към увеличаване на общия брой на децата. Има общини като Борован, Бяла Слатина, Мизия и Оряхово, в които вследствие на отрицателните демографски тенденции за последните две години се наблюдава намаляване на броя на децата., което ще доведе до намаляване броя на групите в детските градини. В общините Мездра и Хайредин динамиката на броя на децата през последните години запазва относителна устойчивост.

Учениците в задължителна училищна възраст през учебната 2022/2023 са 15423, което е релевантно на техния брой през предходните две учебни години.

Тенденция е увеличаване броя на деца и учениците, чиито родители са в чужбина. За тези деца обикновено се грижат лица от разширения роднински кръг – баби и дядовци, в някои случаи други роднини, съседи или познати. Това създава повишен риск от преждевременно напускане на училище, чести отсъствия без причина, изоставане в усвояване на учебния материал.

Съгласно данните, намаляват децата и учениците, отпаднали в задължителна училищна възраст, като е налице запазване на броя на обхванатите деца и ученици. Това е пряк резултат от изпълнението на дейностите по Постановление № 100 на МС от 08.06.2018 г. за създаване и функциониране на Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст и добрата координация между заинтересованите институции.

Децата и ученици в риск

За учебната 2022/2023 г. броят на идентифицираните деца и ученици в риск е 835.

За идентифициране на децата и учениците в риск е използван Инструмент за идентифициране на маркери на риск при деца и ученици и определяне на възможности за предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие на деца и ученици в риск, разработен и апробиран по проект „Подкрепа за приобщаващо образование“.

Организиран се извънкласни дейности в училищата за ученици в риск, като се включват в образователни програми, свързани с опасностите и последствията от употребата на психоактивни вещества, рисково сексуално поведение и др. Дейностите се изпълняват от общински администрации, училищни екипи, ЦОП в общините, МКБППМН. Недостатъчна е все още координацията и обмяна на данни между институциите, имащи отношение към децата при които са налице рискови фактори, за ефективен комплексен подход към проблемите на тези деца и ученици.

По отношение на инцидентите в образователните институции, може да се направи извод, че най-много са случаите на физическа агресия над ученици от страна на други ученици и инциденти при пътно-транспортни произшествия. В образователните институции се провеждат разнообразни дейностите по превенция на тормоза и насилието в училищата – тематични часове в рамките на часа на класа, беседи за насилието, общуването и разрешаване на конфликти помежду учениците, провеждане на инициативи по повод на Международния ден на толерантността.

Деца и ученици със специални образователни потребности

Спрямо анализът в предходната областна стратегия, когато броят на децата и учениците е бил 973 за 2020 г., *броят на децата и учениците със СОП е намалял – 909*. Като причина за това може да се определи оползотворяването на възможностите на общата подкрепа и прецизиране от страна на РЕПЛРДУСОП на подадените заявления за одобряване на допълнителна подкрепа. Най-високият брой на деца и ученици със СОП е концентриран в град Враца. Това се обяснява с по-големия брой детски градини и училища за разлика от останалите общини на територията на областта. Като дял обаче на децата и учениците със СОП спрямо общия брой, първото място е за община Роман.

В последните няколко години устойчивото се възпроизвежда стойност от 5 % деца и ученици със СОП от общия брой деца и ученици в областта. Това показва, че областната образователна система трябва трайно да изгради ресурси и да се нагласи към посрещането на нуждите на минимум такъв процент от обхванатите в образователната система деца и ученици.

От анализираната информация е видно, че много образователни институции са пристъпили или предстои да пристъпят към действия за назначаване на специалисти за осигуряване на ресурсното подпомагане на място в детската градина или училище, с което да се обезпечи ежедневно присъствие на психолози, логопеди и ресурсни учители.

Детските градини и училищата, в които броят на децата и учениците със специални образователни потребности не е достатъчен за назначаване на специалисти, обезпечаващи ресурсното подпомагане в тях, ще имат необходимост от подкрепа и насочване на такива към тях от общините. Тези специалисти могат да бъдат осигурени от ЦСОП, ЦПЛР, доставчици на социални услуги или от РЦПППО – Враца.

Децата и учениците със СОП са с различни диагнози, като преобладаващата част са с диагноза „Специфични нарушения на способността за учене“ или различна степен на интелектуални затруднения. Прави впечатление и обучението в детските градини и училищата на деца и ученици с множество увреждания. 116 деца и ученици от общия брой на децата и учениците със СОП, получаващи допълнителна подкрепа – 12,76%, нямат медицински диагнози. Най-голям е дялът на учениците с обучителни трудности, което обуславя необходимостта от повишаване на компетентността на учителите, работещи в училищата и ДГ за ранно разпознаване на проблемите и адекватна подкрепа.

Деца и ученици с хронични заболявания

Съгласно подадени данни, към месец юли 2023 г., над 650 деца и ученици са с хронични заболявания.

За тази специфична група ученици се осигурява целенасочена грижа за здравето чрез допълнителната подкрепа за личностно развитие. В изпълнение на социалната и здравната си политика, насочена към децата и учениците – профилактика и диагностика на често срещани заболявания в ранна детска възраст, промоция на здравето, осигуряване на медицински специалисти и оборудване на здравни кабинети в училища и детски градини в област Враца функционират медицински кабинети в 59 училища и 43 детски градини. Медицинските специалисти са назначени на място или посещаващават образователните институции по график. Те провеждат здравни беседи в класовете по различна тематика. Проследяват състоянието на хронично болните деца и ученици,

осъществяват периодична връзка с личните лекари на децата и учениците. Голяма част от медицинските специалисти са назначени от кметовете на общините. Може да се направи изводът, че през учебната 2022/2023 г. медицински специалисти са 104, с които се обезпечава в максимална степен нуждата от здравна грижа.

В детските градини ежедневно се осъществява филтър при приема на децата, оказва се помощ при необходимост, проследява се имунизационния статус на децата. Чрез профилактичните карти се проследява здравословното състояние на децата. Водят се индивидуални разговори с родители по определени казуси, свързани с грижите и опазването здравето на децата.

Във връзка с повишаване информираността на децата и придобиване на знания и умения на учениците за здравословно хранене; здравословен начин на живот; здравословна жизнена среда и предпазване от инфекциозни заболявания са изнесени здравни беседи и презентации в детските заведения и училищата пред децата от 3 – 6 год. възраст и учениците от 1 до 12 клас.

Децата и учениците с изяви дарби

Продължава да е нисък остава делът на децата и учениците с изяви дарби, с които се реализират дейности за допълнителна подкрепа. Като причина за това може да се отчете липсата на изготвен инструментариум за идентифициране на децата и учениците с изяви дарби. Необходима е квалификация на учителите, за да придобият компетентности за извършване на оценка на възможностите и потребностите на децата и учениците от тази категория. През учебната 2022/2023 година допълнителна подкрепа на децата и учениците се реализира чрез дейност по проект „Подкрепа за приобщаващо образование“ за 30 деца, в 1 детска градина и 57 ученици, в 4 училища. Продължаващата квалификация на педагогическите специалисти за идентификация на децата и ученици с изяви дарби би повлияло на предприемането на целенасочени и координирани действия за развитие на техния потенциал.

****Актуалните данни за децата и учениците са обобщени от представените анализи от общините в област Враца и данните в НЕИСПУО към м. юли 2023 г.*

4. Ресурсна обезпеченост

Материално-техническа база

През последните години са положени усилия за модернизиране и адаптиране на материално-техническата база с оглед по-пълноценно удовлетворяване на потребностите на различните деца и ученици. Сградният фонд в образователните институции на територията на областта е разнообразен и част от него е строен преди повече от 50 години. През последните години са извършени дейности по саниране, внедряване на мерки за енергийна ефективност, а в част от институциите са изградени и нови отоплителни инсталации.

Архитектурната среда в образователните институции на територията на областта не навсякъде е достъпна. Достъпността до помещения и пространства е частична. Изградени рампи за достъпен вход са налични само в 9 училища, а в детските градини само в община Враца – 6. Тези факти налагат осмисляне от страна на ръководствата на образователните институции и общините в област Враца предприемане на дейности към адаптиране на архитектурната среда. В много образователни институции общите помещения и пространства не са пригодени за деца и ученици с

увреждания – с обезопасителни парапети разполагат 42 училища и детски градини. Тактилни ивици има поставени само в образователни институции в 3 общини – в 12 училища и детски градини. С подемна платформа за достъп до помещенията и пространства разполагат едва 12 образователни институции в 5 общини. Процесът на приобщаване на децата със специални потребности и увреждания в училище е сложен и труден, но той е необратим, предвид ангажиментите на България като страна-член на Европейския съюз и произтичащите от това задължения по спазване на всички правни норми, гарантиращи правата на човека и принципите на недискриминация.

През последните години образователните институции в област Враца полагат целенасочени усилия за създаване на специализирани кабинети и подобряване на материално-техническата база, в която да се осъществяват разнообразни дейности за подкрепа за личностното развитие на децата и учениците. В детските градини и училищата са обособени 60 ресурсни кабинета, 34 кабинета за психологическа подкрепа, 3 зали за психо-моторика, 1 солна стая, 8 сензорни стаи. Като недостатъчен може да се отчете броят на самостоятелно обособените логопедични кабинети. В детските градини са обособени 14 такива, в училищата техният брой е 18. Налице е тенденция за ръст на броя на кабинетите за подкрепа за личностното развитие на учениците с изяви дарби в различни области – програмиране, изобразително изкуство, танцово изкуство и др.

В ЦСОП „Д-р Петър Берон“, гр. Враца е създадена среда, гарантираща ефективното обучение и подкрепа на деца и ученици с множество увреждания. Оборудвани са кабинети за професионално обучение, логопедична терапия, психологична подкрепа, зали за сензо-моторика, сензорна стимулация, арт-терапия, Монтесори обучение, солна стая.

Центровете за подкрепа за личностното развитие, които функционират на територията на област Враца, ежегодно модернизират материално-техническата си база и създават функционални кабинети, в които се провеждат разнообразни дейности, подкрепящи личностното развитие на децата и учениците. През последните две години чрез средства по НП “Предоставяне на съвременни условия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в институции в системата на предучилищното и училищното образование” е извършена модернизация на средата в центровете за подкрепа за личностно развитие в с. Борован и градовете Враца, Козлодуй, Мездра, Мизия, Оряхово. Модерно обзаведени са кабинети и зали за провеждане на дейностите и са закупени разнообразни дидактически материали, чрез които се обезпечават в максимална степен потребностите на децата и учениците.

От обобщението на данните става ясно, че столово хранене е осигурено във всички общини, като в 20 училища функционира самостоятелен стол, а в 36 училища храната се осигурява чрез кетъринг.

5. Кадрова обезпеченост за провеждане на политиката на приобщаващото образование

Наблюдава се нарастване и на специалистите с подкрепящи функции, назначени в детските градини – ресурсни учители, помощник-учители, образователни медиатори. Това се дължи на осъзнатата необходимост от ръководствата на образователните институции от сформирани екипи за подкрепа за личностно развитие, обезпечавачи в максимална степен различните потребности на децата. Сравнително нисък остава броят на назначените в детските градини психолози. Такива са назначени в едва 6 градини. За решението на този проблем е необходимо ангажираното участие на общините.

Относително висок е ръстът на назначените в училищата и детските градини помощник-учители. Към момента техният брой е 41. За сравнение през 2020 г. техният брой е бил едва 7. Това се дължи на факта, че в много от паралелките и групите броят на учениците със СОП е над 3, на осъзнатата необходимост от екипите за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците, както и за подкрепа на децата и учениците с тежки емоционални проблеми.

Специалисти, реализиращи обща и допълнителна подкрепа	Назначени в детски градини	Назначени в училища	Назначени в ЦПЛР	Назначени в ЦСОП	Назначени в РЦПППО
ресурсни учители/специални педагози в ЦСОП	4	63	9	26	12
педагогически съветници	0	38	0	0	0
психолози	6	31	5	2	4
логопеди	22	27	5	2	4
помощник на учителя	9	32	0	3	0
ерготерапевти	0	0	0	1	1
учител на деца с нарушено зрение	0	0	0	0	1
възпитатели	0	0	0	2	0
рехабилитатори	0	0	0	1	0
ОБЩО:	41	181	19	37	22
ОБЩО: 300					

През последните две години чрез проект „Подкрепа за приобщаващо образование“ в 1 детска градина и 4 училища са назначени 16 педагогически специалисти, оказващи допълнителна подкрепа на децата и учениците с изявени дарби в областта на танцовото, музикалното и изобразително изкуство, математиката и програмирането.

6. Реализирани възможности и потенциал за бъдещо развитие на подкрепата за личностно развитие на децата и учениците

 Прилагане на Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст

Един от националните приоритети на държавата е включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст, където преки ангажименти имат няколко министерства и техните регионални и местни структури. Дейностите за съвместната работа на институциите са разписани в ПМС №100 от 8 юни 2018 г. (изм. и доп. с Постановление №259 от 14 октомври, 2019 г. - ДВ. бр.82 от 18 октомври 2019 г.)

Екипите за обхват имат ключова роля за успеха на Механизма, като през учебната 2022/2023 г. в 10-те общини по предложение на кметове са обособени в 47 райони за обхват и в тях са включени

над 500 представители на РУО-Враца, Районните управления на МВР, Дирекциите за социално подпомагане, Дирекция „Бюро по труда“ – Враца, общините, училищата и детските градини.

За подпомагане работата по Механизма е създаден Областен координационен център, ръководен от областния управител на област Враца.

Информация за децата и учениците в задължителна предучилищна и училищна възраст, включени в обсега на действие на Механизма за уч. 2022/ 2023 г. :

Групи деца и ученици в обсега на Механизма	Брой деца и ученици	Извършен и обходи (Общ брой)	Резултати				
			Върнати и посещаващ и редовно училище или ДГ	Върнати, но допускащи отсъствия по неуважителни причини	В чужбина	Неоткрит и на адрес	Отказали да бъдат записани
Подлежащи 4- 5-6 и 7-годишни да постъпят за първи път в ДГ/училище през настоящата учебна година, но незаписани	83	66	6	1	22	49	5
Посещавали ДГ/училище през предходната учебна година, но незаписани за настоящата учебна година	22	23	1	0	19	1	1
Отпаднали през предходни учебни години и незаписани за настоящата учебна година	13	19	0	0	10	0	3
В риск от отпадане през 2022/2023 уч. г.	276	479					

За област Враца основните проблеми при обхващането на деца и ученици в образователната система са: допускане на голям брой отсъствия по неуважителни причини; периодично или окончателно напускане на страната или областта и честа трудова миграция на родителите; неактуална адресна регистрация; представяне на неистински медицински бележки. Изключително сериозен фактор за нашата област са културологичните особености, пораждащи липса на ангажираност и подкрепа от страна на родителите при случаи като ненавременен получаване на удостоверения; ранно майчинство; липса на имунизационен паспорт и имунизации; нежелание за записване на децата им; смяна на имената на учениците, за което родителите не са уведомили ръководството на образователната институция в законово установения срок.

Успешни практики в дейността на екипите за обхват.

Екипите за обхват в област Враца извършват своите посещения на адрес по утвърден ежемесечен график, както и при всяка възникнала необходимост за решаване на конкретен случай с цел предотвратяване отпадането на децата и учениците от образователната система. Оказана е подкрепа на родителите, настойниците /попечителите или на лицата, които полагат грижи за децата с идентифициран риск от отпадане. Много от екипите провеждат работни срещи, на които се обсъждат и извеждат мерки за превенция на риска от отпадане на ученици, за които има налични индикатори – отсъствия, слаб успех и проблемно поведение. Осъществява се регулярен обмен на

информация между конкретните екипи и ангажираните институции за проследяване на конкретни случаи. Системно се взаимодейства с компетентните институции за прилагане на комплексен подход от интервенции.

Реализират се необходимите взаимодействия с институциите, представители на които са включени в екипите за обхват, но все още не всички членове на екипите за обхват участват еднакво ангажирано в дейностите. Своята висока ефективност са доказали посещенията от целия екип за обхват с представители на различни институции.

Активно съдействие на екипите се оказва от работодатели, наемащи временни работници в изолирани селски райони.

Немалко са случаите на върнати деца в образователната система като следствие от много добрата координация на експертите от РУО – Враца – ръководители на екипи с кметове и директори на образователни институции от населени места извън област Враца, както и на междуобщинско ниво.

Организиран са съвместни практически, развлекателни и трудови дейности с деца и родители за възпитаване на толерантност и приемане на различните. Осъществени са дейности в мултикултурна образователна среда, съчетана с традициите на отделните етнически групи.

Работи се за информирания избор от страна на ученици и родители за обхващане и задържане в образователната система. Осигурява се финансова и социална подкрепа за социално слаби ученици – безплатно хранене, акции за предоставяне на дрехи и обувки, подsigуряват се безплатни учебни материали, пособия и др. От страна на Общините се оказва съдействие с предоставяне на автобусен превоз на децата от допълнителни сгради на детските градини. Реализира се подкрепа на деца с хронични заболявания за ограничаване на пречките пред тяхното обучение и осигуряване на условия за личностно развитие. Организирано е допълнително обучение по български език за деца, за които българският език не е майчин.

Осигуряване на обща подкрепа за личностно развитие в образователните институции

В област Враца има изградена и добре функционираща мрежа от звена за обща подкрепа за личностно развитие на децата и учениците. Създадени са условия за модернизация, с цел постигане от учениците на знания и умения, актуално изпреварващи времето си, формиране на ценностни нагласи, развиващи способността на ученика да се адаптира към околния свят. Осъществен е гъвкав преход от заниманията в училище, към работа в извънучилищни форми. Дейностите на институциите, ориентирани към дарбите и интересите на децата и учениците в свободното им време, са разнообразни и с дългогодишни традиции. Учениците могат да избират, както между форми, предлагани в училищата, така и между предлагани от други организации и институции и по проекти.

Във всички образователни институции се осъществяват дейности, включващи екипна работа с насоченост към обща подкрепа на учениците в училището – срещи между учителите, срещи на отделни учители с родители на ученици, дейности за преодоляване на рискови фактори в средата на учениците и т.н. В училищата са сформирани различни екипи - за превенция на противообществените прояви, за преодоляване на проблемното поведение, за превенция на обучителните трудности и др., които осъществяват дейности, които кореспондират с оказването на общата подкрепа за личностно развитие.

За учебната 2022 / 2023 г. е организирано и проведено допълнително обучение за 3450 ученици.

Във връзка с **кариерното ориентиране** на учениците в училищата са реализирани тематични часове на класа, организирани от класни ръководители и педагогически съветници. Ползотворна е дейността на кариерните консултанти, назначени в ЦПЛР „Център за работа с деца“, гр. Враца. Кариерните консултанти са участвали в дейности за кариерно ориентиране и консултиране на учениците в различните възрастови групи за мотивиране за продължаване на образованието и придобиване на квалификация и ранно кариерно ориентиране на ученици в риск от отпадане /преждевременно напускане на училище.

Библиотечно и информационно осигуряване

В 30 училища са обособени самостоятелни библиотеки. В голяма част от училищата има функциониращи библиотечни кътове. Училищата на територията на областта разполагат със съвременен оборудвани компютърни кабинети и зали, които се използват за целите на информационното осигуряване. За пълното информационно обслужване, както на родителите, така и на учениците регулярно се предоставя информация в сайтовете на образователните институции.

Грижата за здравето на децата и учениците се осъществява от общините. Във всички детски градини има назначени от кмета на съответната община медицински сестри, които провеждат сутрешния филтър на децата и следят и се грижат за здравето на децата. В училища е осигурен достъп и са създадени условия за медицинско обслужване, което се осигурява от съответната община, както финансово, така и кадрово. Има оборудвани и обзаведени кабинети и назначени медицински специалисти.

За **поощряване и насърчаване на учениците** се прилагат различни механизми, чието присъждане е в съответствие с държавния образователен стандарт за приобщаващото образование. Учениците, спечелили призови места в олимпиади, състезания и други училищни, общински, регионални и други форуми, са поощрени с морални и материални награди, с грамоти за участие или отлично представяне.

За постижения в различни спортни и образователни постижения с грамота на началника на РУО – Враца са удостоени учениците, постигнали високи в образователния процес резултати.

Дейностите за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение се осъществяват от педагогическите екипи, при спазване на разпоредбите в Наредбата за приобщаващото образование.

Дейностите по превенция на тормоза и насилието в училищата се реализирани чрез провеждане на тематични часове в рамките на часа на класа, беседи за насилието, общуването и разрешаване на конфликти помежду им, провеждане на инициативи по повод на международния ден на толерантността. В цялата училищна общност е отбелязан „Ден на розовата фланелка“ - насочен към заявяване на не тормоз в общността.

Важно място в превантивната дейност заемат тематичните срещи с представители на Областния съвет по наркотични вещества - Враца, които чрез различни подходи демонстрираха опасностите и разпространяващата се все повече наркозависимост сред учениците.

Психологическа и логопедична подкрепа на децата учениците се оказва от действащи психолози/педагогически съветници и логопеди. Важен момент за осигуряване на общата подкрепа, която включва и дейности, свързани с оказване на психологическа помощ на деца, ученици,

родители и педагогически специалисти и изграждане на подходяща психологическа среда е присъствието на психолог в детските градини и училищата. Ефективното сътрудничество между местните структури и доставчици на социални услуги е възможност за осигуряване на психолог за работа на терен.

За целите на превенцията на насилието и преодоляване на проблемното поведение, както и за справяне със затрудненията на децата и учениците с приобщаването им в образователния процес са ангажирани 75 психолози и педагогически съветници, 6 от които назначени в детските градини от област Враца. Продължава да нараства броя на училищата, които са обезпечени с назначен на място психолог или педагогически съветник. Същото не е може да се каже за детските гради, където броят на психолозите продължава да бъде малък – само 6.

С участието на психолозите и педагогическите съветници са осъществени множество консултации на деца и ученици за въздействие върху вътрешната мотивация. Психолозите и педагогическите съветници са реализирали дейности за преодоляване на проблемното поведение с 150 деца и 1456 ученици.

Осигуряване на допълнителна подкрепа за личностно развитие

Обобщено информацията за броя на децата и учениците, получаващи допълнителна подкрепа за личностно развитие и видът на подкрепата може да бъде представена, както следва:

Децата/ученици, на които се осигурява подкрепа за личностно развитие	Брой деца и ученици
Със специални образователни потребности в детски градини и училища	909 – 98 деца и 811 ученици
Със специални образователни потребности, с място на обучение ЦСОП	5 деца и 97 ученици
В риск	179 – 40 деца и 139 ученици
С изявени дарби	87 – 30 деца и 57 ученици
С хронични заболявания	66 – 7 деца и 59 ученици

За всички деца и ученици, получаващи допълнителна подкрепа за личностното развитие са сформирани екипи за подкрепа за личностно развитие, като включените специалисти реализират дейностите, съобразно индивидуалните потребности на конкретните деца/ученици.

III. ОБОБЩЕН АНАЛИЗ НА ПРОЦЕСА НА ОСИГУРЯВАНЕ НА ПОДКРЕПА НА ЛИЧНОСТНОТО РАЗВИТИЕ

СИЛНИ СТРАНИ:

- ✓ В област Враца е създадена устойчива образователна мрежа, включваща образователни институции, гарантиращи равен достъп до образование и качество на образователния процес;
- ✓ Обучението, възпитанието и социализацията на децата и учениците се осъществяват в рамките на единна културно-образователна среда, която създава гаранции за защита и развитие на отделните култури и традиции в рамките на обща образователна политика;

✓ Разработен и функциониращ мрежови подход при междуинституционалното взаимодействие по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст. Разработеният мрежови подход от РУО – Враца акцентира на новостите в ИСРМ, проблеми и решения на практически казуси при работата на екипите. В училищата са сформирани Училищни координационни съвети, с включени в състава учители, ученици, родители. На ниво класна стая са реализирани разнообразни дейности - беседи, дискусии, семинари, презентации на теми, свързани с агресията и предотвратяването на насилието в училището. Налични са планове за противодействие на училищния тормоз, с включени Правила за задълженията на всички служители по темата.

✓ Реализира се ефективно кариерното ориентиране и междуинституционално взаимодействие на кариерните консултанти от ЦПЛР „Център за работа с деца“ – Враца и представители на образователните институции от област Враца, ангажирани с кариерно ориентиране на учениците.

✓ Разработен и функциониращ е План за сътрудничество и координация между институциите в реализиране на дейности по превенция употребата и разпространението на наркотични вещества сред учениците в област Враца, с включени превантивно информационно-образователни дейности и срещи по проблемите на зависимостите и подкрепа на личностното развитие на децата и учениците.

✓ Всяка образователна институция е разработила единни училищни правила по Механизма за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование.

✓ Създадена рубрика „Добри практики“ на интернет страницата на Регионално управление на образованието – Враца за споделяне и мултиплициране на обещаващи практики.

✓ Работа на образователните институции в област Враца по национални програми (НП „Осигуряване на съвременна образователна среда“; НП „Ученически олимпиади и състезания“; НП „Заедно за всяко дете“, НП „Информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в системата на предучилищното и училищното образование“; НП „Създаване на достъпна архитектурна среда и сигурност в училище“, НП „Хубаво е в детската градина“, „Заедно в изкуствата и спорта“ и други); проекти по ОП НОИР – Проект BG05M2OP001-3.005-0004 „Активно приобщаване в системата на предучилищното образование“; BG05M2OP001-5.001-0001 „Равен достъп до училищно образование в условията на кризи“, BG05M2OP001-3.018, „Подкрепа за приобщаващо образование“ и други.

✓ По НП „Изграждане на училищна STEM среда“, 9 училища от област Враца създават иновативни учебни центрове с фокус и потенциал за развитие на иновации в областта на природните науки, дигиталните технологии, инженерното мислене и математика (STEM).

✓ Работа с партньори в приобщаването на всяко дете в училищната общност.

✓ От област Враца по проект BG05M2OP001-3.018-0001 „Подкрепа за приобщаващо образование“ са разработени интелектуални продукти от педагогически специалисти от област Враца, които са одобрени от МОН и са публикувани на страницата на проекта.

✓ Провеждане на срещи за оказване на методическа подкрепа, инициирани от РУО – Враца под мотото “Подкрепа и сътрудничество на терен“. Организиран са разнообразни дейности , имащи отношение на подкрепа за личностното развитие на децата и учениците – „Панорама на

средното образование – популяризиране на професии“, „Не на тормоза в училище“, „Приобщаваща АРТ-работилница“ и др. Проведени са редица срещи с цел подкрепа на деца и ученици със СОП, както и за насочване към конкретни подходи за справяне със специфични случаи при допълнителна подкрепа на деца с хиперактивност и дефицит на внимание, аутизъм, разстройство на способността за учене и други в зависимост от характеристиките на конкретната образователна институция с презентирани добри практики и насоки от РЦПППО – Враца и ЦСОП „Д-р Петър Берон – Враца.

✓ Осъзнаване от страна на ръководните екипи на необходимостта от назначаване на ресурсни специалисти, образователни медиатори и помощник-учители.

ОБЛАСТИ НА ПОДОБРЕНИЕ:

✓ Координиране на подкрепящите мерки и прилагане на единен подход към учениците в риск от отговорните институции.

✓ Необходимост от ефективна връзка с родителите по отношение на включването им в живота на образователните институции.

✓ Координация на общинско ниво и на ниво образователни институции за осигуряване на обща и допълнителна подкрепа за развиване способностите и интересите на децата и учениците и създаване на условия за изявата им в областта науката, изкуствата и спорта.

✓ Необходимост от регулярно провеждане на срещи за обучение и обмяна на опит за педагогически специалисти, предоставящи допълнителна подкрепа за деца с изявени дарби.

✓ Необходимост от осигуряване на специалисти на ниво образователна институция за провеждане на рехабилитация на слуха и говора (слухово-речеви рехабилитатори), зрителна рехабилитация, рехабилитация на комуникативните нарушения и при физически увреждания.

ИЗВОДИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА:

Ключовите изводи и предизвикателства в периода на третата Областна стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в област Враца са свързани не само с поддържането на развитите вече практики и възможности за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците, но и преминаване към иновации в сферата и задълбочаване на индивидуализирането на грижата за потребностите на всяко дете и ученик.

Общите изводи от анализа на осигурената обща и допълнителна подкрепа на личностното развитие на децата и учениците от област Враца основно се свеждат до следното:

- ✓ В Област Враца съществуват условия за осъществяване на подкрепата за личностно развитие на децата и учениците от институциите, съвместно с държавните и местните органи и структури и доставчиците на социални услуги.
- ✓ Създадени са условия за сътрудничество, и отношения на загриженост между всички участници в процеса на образование, като са необходими процедури за повишаване на ефективността на комуникацията между тях.
- ✓ Центровете за подкрепа за личностно развитие предлагат нова визия за развитие пред традиционните образователни модели и традиционните форми на общуване. Фокуса попада върху развитието на личността на детето и ученика, неговата автономност и свобода на избор, право на личен стремеж към преуспяване, принадлежност, участие и отговорност към множество общности и групи едновременно.

- ✓ Организирането и осигуряването на дейностите за подкрепа на личностното развитие на територията на област Враца е динамичен процес, който подлежи на оптимизиране в съответствие с разпоредбите на ЗПУО, с променящите се потребности на образователната система и налага координираност между всички участници в образователния процес и органи на управление на централно и местно ниво, с цел осигуряване на подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията на всяко дете и ученик.
- ✓ В област Враца е осигурена допълнителна подкрепа за личностното развитие деца и ученици с комплексни нужди. Идентифицирани са деца и ученици с изяви дарби, със СОП, в риск и с хронични заболявания.
- ✓ Прилагат се гъвкави подходи при осигуряването на ресурсни учители, логопеди, психолози и др. специалисти за максимално обхващане на всички деца и ученици и осигуряване на мобилност на услугите за оценка и подпомагане на подкрепата. Все по-ясно се очертава необходимостта учителите да са креативни, иновативни и вдъхновяващи. Те трябва да умеят да мотивират младите хора за търсене на нови знания и формиране на изследователски и творчески интереси. Необходимо е учителите да провокират у учениците стремеж към постоянство и професионализъм, развитие и взаимопомощ. Прилагането на тези политики ще повиши качеството на образованието. За постигане на тази цел образователната система трябва да бъде обезпечена с квалифицирани специалисти, които откриват и развиват заложените и талантите на всяко дете/ученик
- ✓ За компенсиране недостига на финансови средства е необходимо програмно осигуряване на дейностите съотнесими към приоритетите на приобщаващото образование.

IV. ВИЗИЯ

Ангажирани, знаещи и можещи деца и ученици, съобразно най-високите възможности на техния потенциал чрез ефективна и резултатна подкрепа, постигната с координираните усилия на всички органи и институции, ангажирани с обучението, възпитанието и социализацията им.

Приоритетни области на въздействие, оперативни цели, мерки

ОБЛАСТ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕ 1

Формиране на приобщаваща образователна среда за осигуряване правото на достъп за всяко дете и ученик до качествено образование в системата на предучилищното и училищното образование

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 1.1 Осигуряване на достъп до качествени услуги за образование и грижи в ранна детска възраст за всички деца. По-ранното обхващане на децата във форми на образование и грижи в ранна детска възраст

МЕРКИ

- ✓ Преодоляване на бариери пред достъпа до образование чрез осигуряване на оптимален безплатен транспорт за децата и учениците от населени места без ДГ/училище
- ✓ Създаване на пълноценни условия за организация на детското и ученическото хранене
- Подпомагане на храненето на учениците
 - ✓ Разработване (актуализиране) и прилагане на училищни политики за поощряване на посещаемостта на учениците
 - ✓ Включване на педагогическите специалисти в обучения за осъществяване на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие, както и обучения на непедagogическия персонал, вкл. образователни медиатори и социални работници
 - ✓ Навременно оценяване от педагогическите специалисти в детските градини на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата от 3 години до 3 години и 6 месеца:
 - ✓ Ранно оценяване (скрининг) на развитието на детето и на риска от обучителни трудности, определяне на необходимостта от допълнителни модули по български език за децата, които не владеят български език и идентифициране на нуждата от оценка на потребностите за допълнителна подкрепа.
 - ✓ Извършване на оценка на риска от обучителни затруднения на деца на 5 и 6- годишна възраст в рамките на установяването на готовността на детето за училище
 - ✓ Прилагане на диференцирани педагогически подходи в съответствие с интересите и стимулиращи мотивацията на детето и на ученика, съобразени с възрастовите и социалните промени в живота му и адаптирани към способността му да прилага усвоените компетентности на практика;
 - ✓ Осигуряване на качествени грижи за здравето в училищата и детски градини – продължаване дейностите на училищните здравни кабинети.
 - ✓ Организиране на програми, свързани със здравното образование, здравословното хранене, първа долекарска помощ, разпознаване и предпазване от вредни навици, пороци и зависимости, двигателна активност и спорт и др.
 - ✓ Осигуряване на достъп до информация от различни документални и дигитални източници чрез училищните библиотеки.
 - ✓ Провеждане на кампании за популяризиране на четенето.
 - ✓ Координация, взаимодействие и сътрудничество между училищните институции и функциониращите библиотеки на територията на област Враца и други при провеждане на инициативи, квалификации, извънучилищни мероприятия и др.

ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛ 1.2 Навременна и качествена оценка на индивидуалните образователни потребности и индивидуализация на подкрепата за личностно развитие на децата и учениците.

МЕРКИ

- ✓ Извършване на анализ в началото на всяка учебна година от РУО – Враца на необходимостта от методическа подкрепа на екипите за подкрепа за личностно развитие (ЕПЛР) в детски градини и училища и на взаимодействието им с Регионалния център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование (РЦПППО).

- ✓ Планиране и реализиране на работни срещи, семинари, обучения с ЕПЛР в училищата и ДГ
- ✓ Своевременно идентифициране и превенция на обучителни затруднения
- ✓ Осигуряване на допълнителна подкрепа на ученици с изяви дарби за високи постижения, в риск, със СОП и хронични заболявания
- ✓ Насърчаване на творческите изяви на децата и учениците чрез популяризиране на постигнатите успехи от участия в конкурси в местни и национални медии, провеждане на творчески срещи на ученици и учители, подпомагане на създаването на различни продукти и др.

ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛ 1.3 Прилагане на ефективни стратегии, подходи, методи, форми и средства за осигуряване на обучение и подкрепа, насочени към развитие на потенциала на всяко дете или ученик

МЕРКИ

- ✓ Провеждане на ефективна обща подкрепа за личностно развитие с всички деца и ученици
- ✓ Екипна работа между педагогическите специалисти за преглед и обсъждане на информация, относно потребностите на децата и учениците.
- ✓ Осигуряване на допълнително обучение по български език, за деца и ученици, за които българският език не е майчин.
- ✓ По-пълно обхващане на учениците от начален етап с идентифицирани образователни затруднения в дейности за допълнително обучение, допълнителни консултации и организиране на допълнителна работа и през лятната ваканция.
- ✓ Логопедично изследване на деца/ученици за определяне на потребностите от логопедична работа и логопедична работа в детските градини и училищата, като част от дейностите за целите на превенцията на обучителните затруднения с насоченост към: изследване на писмената реч на учениците от начален етап в началото на всяка учебна година;
- ✓ Прилагане на компетентностен подход и „учене чрез правене“ за постигане на социални умения за децата и учениците чрез интерактивни подходи и техники.
- ✓ Мотивиране на децата и учениците за включване в дейности по интереси в следобедните часове при целодневна организация на учебния ден
- ✓ Гъвкаво осъществяване на заниманията по интереси под различни форми – учебни часове в целодневната организация на учебния ден, междуинституционални занимания и изяви, посещения на културно-исторически и природонаучни обекти, институции, публични и стопански организации и др.
- ✓ Дейности на образователните институции и общините за подкрепа на дарбите и талантите на децата и учениците.
- ✓ Прилагане на системи за поощрения и награждаване на децата и учениците на училищно, общинско и областно ниво.
- ✓ Прилагане на гъвкави форми за работа с даровити деца и ученици в ЦПЛР. Организиране на летни клубове по интереси за децата.
- ✓ Осигуряване на психологическа подкрепа за преодоляване на трудности в обучението
- ✓ Осигуряване на допълнителна подкрепа за личностно развитие на всички деца и ученици, за които е установена такава необходимост

ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛ 1.4 Подобряване на материалните условия и достъпност на средата за обучение на деца и ученици със специални образователни потребности и с изявени дарби в институциите в системата на предучилищното и училищно образование

МЕРКИ

- ✓ Подобряване на достъпността на архитектурната среда в образователните институции като част от осигуряването на подкрепяща среда.
- ✓ Изграждане на съоръжения за достъпност в училищата и детските градини – рампи, асансьори, адаптирани санитарни възли, детски площадки и съоръжения за игра и др.
- ✓ Подобряване на специализираната подкрепяща среда в образователните институции.
- ✓ Създаване и оборудване на подходящи учебни кабинети във всяко училище и детска градина.
- ✓ Създаване и оборудване на подходящи помещения за специализирана, терапевтична подкрепа.
- ✓ Организиране на необходимите разумни улеснения за участие на учениците със СОП в национални външни оценявания и държавни зрелостни изпити.
- ✓ Създаване и оборудване на зали и кабинети за развиване на дарби и интереси.
- ✓ Подобряване на материалните условия в училищата и обезпечеността с материали за профилирана подготовка, СТЕМ обучение, СТЕМ центрове и др., вкл. и чрез финансиране по Национални програми, проекти на МОН по Националния план за възстановяване и устойчивост.
- ✓ Разширяване на дейностите, реализирани на Центровете за подкрепа за личностно развитие (ЦПЛР) и Младежките центрове.

ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛ 1.5 Превенция и намаляване на агресията и тормоза и недопускане на дискриминация в образователните институции

МЕРКИ

- ✓ Ефективно функциониране на Координационните съвети за превенция и интервенция на насилието и тормоза и взаимодействието им с местните комисии за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни, представители на детска педагогическа стая и Центровете за обществена подкрепа. Предоставяне на педагогическа и психологическа подкрепа, включително дейности за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение.
- ✓ Провеждане на превантивни кампании срещу агресията и тормоза в училища и по общини.
- ✓ Организиране на спортни събития за утвърждаване на принципите на честната игра и ненасилие.
- ✓ Въвеждане в училищата на практиката на наставничеството (индивидуална подкрепа за ученика от личност, която уважава) като начин за въздействие върху вътрешната мотивация.
- ✓ Извършване на групова работа с деца или ученици и/или кризисна интервенция
- ✓ Изграждане на системи за сигурност и контрол на достъпа в ДГ и училищата; изграждане и поддържане на видеонаблюдение

ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛ 1.6 Дейностите по кариерно ориентиране и консултиране като част от общата подкрепа за личностно развитие.

МЕРКИ

- ✓ Осигуряване на кариерно ориентиране и консултиране, подготовка на младите хора за информиран избор, практическа полза от придобитите компетентности, връзка между по-високото образование и възможността за по-добра реализация.
- ✓ Изграждане и прилагане на система за кариерно ориентиране и консултиране във всички училища в област Враца за мотивиране за продължаване на образованието и придобиване на квалификация.
- ✓ Реализиране на дейности за професионално ориентиране и консултиране и връзка с пазара на труда.
- ✓ Организиране на „Панорама на средното образование“ съвместно с кариерните консултанти от ЦПЛР – Център за работа с деца – Враца, по общини или на областно ниво.
- ✓ Организиране на инициативи за кариерното ориентиране по общини.
- ✓ Провеждане в училищата на мероприятия съвместно с представители на бизнеса и родителската общност за популяризиране на професионалното образование.
- ✓ Организиране на кръгли маси и работни срещи с работодатели, партньори, ученици, родители, Училищно настоятелство, Обществен съвет – на училищно, общинско и областно ниво.
- ✓ Популяризиране на ползата от придобиване на професионална квалификация като възможност за реализация при риск от преждевременно напускане на училище.
- ✓ Представяне на възможностите за професионално образование и развитие, които училищата предлагат, пред учениците със СОП и техните родители.

ОБЛАСТ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕ 2

Мотивирани и квалифицирани специалисти, осигуряващи пълноценна подкрепа за личностното развитие на децата и учениците

ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛ 2.1 Развитие на компетентностите на педагогическите специалисти за ефективно посрещане на разнообразието от индивидуални потребности на всички деца и ученици и прилагане на иновации.

МЕРКИ

- ✓ Осигуряване на специалисти в училищата и детските градини за предоставянето на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие.
- ✓ Повишаване квалификацията и уменията на педагогическите специалисти за идентифициране на потребностите от предоставяне на обща и допълнителна подкрепа.
- ✓ Организиране на работни срещи за представяне на успешни подходи и стратегии за комуникация с деца и ученици със специални образователни потребности
- ✓ Провеждане на обучения на педагогически специалисти за работа в интеркултурна образователна среда

✓ Осигуряване на методическа подкрепа на екипите за подкрепа за личностно развитие и на координаторите в училищата и детските градини и провеждане на супервизия от специалистите в РЦПППО – Враца

ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛ 2.2 Изграждане на мрежи от професионални общности за споделяне на успешни приобщаващи практики

МЕРКИ

✓ Провеждане на регулярни срещи на създадени професионални общности на психолозите, логопедите, ресурсните учители; организационно и съдържателно усъвършенстване

✓ Включване на новоназначени педагогически специалисти в професионални учещи общности

✓ Организиране и провеждане на работни срещи, педагогически визити, демонстрационни приобщаващи практики за споделяне на обещаващи приобщаващи практики.

ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛ 2.3 Повишаване на квалификацията на образователните медиатори и помощниците на учителя за работа с родители, деца и ученици

МЕРКИ

✓ Осигуряване от РЦПППО – Враца на въвеждащо и продължаващо обучение на лица, назначени на длъжността „помощник на учителя“.

✓ Повишаване на квалификацията на образователните медиатори чрез обучения за работа в интеркултурна среда

✓ Включване на образователните медиатори в регионални срещи за супервизия

ОБЛАСТ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕ 3

Ангажирано междуинституционално взаимодействието между участниците в образователния процес (деца и ученици, педагогически специалисти и родители) и между институциите за осигуряване на пълноценно приобщаване на децата и учениците

ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛ 3.1 Разширяване на формите и методите на взаимодействие с родителите

МЕРКИ

✓ Създаване и прилагане на ниво образователна институция на система за въвеждащо, текущо и заключително информиране на родителите по въпроси, свързани с организацията на училищния живот, образователния напредък на децата и учениците и възможностите за включване на родителите в дейността на образователните институции

✓ Привличане на родителите като активни партньори на образователните институции чрез участие в базари, работилници, празници и др. форми

✓ Планиране и провеждане на уроци, проектни дейности и други образователни форми с включване на родителите и семействата в образователния процес, с акцент върху теми, свързани с тяхната професия или семейна история

✓ Активно включване на родителите в здравно-образователни инициативи за повишаване информираността им, относно минимизиране на рисковите фактори (нездравословно хранене,

намалена физическа активност, тютюнопушене, употреба на психоактивни вещества, рисково сексуално поведение) с цел опазване и укрепване здравето на децата и учениците.

- ✓ Провеждане на инициативи с участието на родители с насоченост към превенция на агресията и неприемливо поведение сред децата и учениците

- ✓ Подобряване на координацията и сътрудничеството между институциите по отношение на работата с децата в риск и деца, жертви на насилие.

ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛ 3.2 Подобряване на информираността на родителите относно дейностите за подкрепа за личностно развитие в образователните институции и социалните услуги

МЕРКИ

- ✓ Разработване и прилагане на училищни политики за повишаване на информираността на родителите, вкл. и за случаите, в които директорите са задължени да информират дирекция „Социално подпомагане“ или органите по закрила на детето – чрез училищния правилник, сайта на училището, Обществения съвет, родителски срещи, консултации, електронния дневник.

- ✓ Развиване в образователните институции на разнообразни форми на контакт с родителите, за да се осигури пълна информираност за правата им и за задълженията в процеса на приобщаващото образование.

- ✓ Организиране на мероприятия за повишаване на информираността на родителите относно възможностите за учене и придобиване на социални умения и независим живот на децата и учениците със специални образователни потребности

- ✓ Информирание на родителите за възможността за ползване на социални услуги

- ✓ Информирание на родителите за възможностите за продължаване на образованието или за придобиване на професионална квалификация на учениците със СОП след VII и X клас и съвместен избор на най- благоприятна възможност за образование.

- ✓ Повишаване информираността на родителите относно затрудненията в образователния процес на техните деца и възможностите за преодоляването им.

- ✓ Консултиране на родителите на деца с изяви дарби и насочване към специалисти за развитие на детето. Поддържане в институционалните сайтове на информация за възможностите за изява - конкурси, пленери, олимпиади, школи, клубове и пр.

- ✓ Популяризиране на дарители, кампании и юридически лица, подкрепящи даровити и талантиливи деца.

ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛ 3.3 Повишаване на обществената информираност и чувствителност относно целите, принципите и възможностите на приобщаващото образование

МЕРКИ

- ✓ Планиране и реализиране на общински дейности /конференции, кръгли маси, семинари или други прояви за повишаване на информираността на обществеността за философията на приобщаването/ в подкрепа на приобщаващото образование. Провеждане на ефективна медийна политика.

- ✓ Провеждане на общински кампании и дейности за промотиране на толерантност, приобщаване и позитивно оползотворяване на свободното време на младите хора.

- ✓ Организиране и провеждане на общински и училищни форуми и празници насочени към преодоляване на предразсъдъците и повишаване на чувствителността към нуждите на децата и учениците със СОП.
- ✓ Организиране и участие в благотворителни кампании.
- ✓ Публични изяви на заниманията по интереси, насочени към позитивна изява на етническата идентичност и за етническа толерантност.
- ✓ Осигуряване на възможност неправителствени организации, предоставящи услуги и дейности за хора с увреждания да представят своята дейност.
- ✓ Използване на капацитета на неправителствения сектор за квалификация на педагогическите специалисти, кампании и дейности с ученици.

V. КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ПОСТИГАНЕ ЦЕЛИТЕ НА ОБЛАСТНАТА СТРАТЕГИЯ

Постигането на целите, заложи в Стратегията за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в област Враца може да бъде измерено чрез следните ключови индикатори:

- Не по-малко от 30 % от институциите със значително подобрене на материалната база - нови елементи на достъпна архитектурна среда, разкрити кабинети и др.;
- Намалване на отпадналите деца и ученици от системата на предучилищното и училищното образование и на децата и учениците в риск с 20 %.
- Намалване на броя на възникналите инциденти в образователните институции, произтичащи от проявена агресия на деца и ученици, с 20 %.
- Увеличаване на идентифицираните деца и ученици с изявени дарби, за които е осигурена допълнителна подкрепа за личностно развитие с 20 %.
- Назначени педагогически съветници и /или психолози във всяко училище и в не по-малко от 25 % от детските градини
- Назначени образователни медиатори, социални работници в не по-малко от 90 % от образователните институции с концентрация на деца и ученици от уязвими групи
- Включване на 100 % от педагогическите специалисти и на не по-малко от 50 % от непдагогическия персонал в обучения за развитие на професионалните компетентности за предоставяне на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие;
- Постигане на включване на поне 70 % от родителите на деца и ученици от уязвими групи в дейности и събития, организирани в образователните институции
- Организирани междуинституционални срещи за подобряване на координацията при решаване на сложни казуси, изискващи реакция на различни нива.

VI. СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА

Отговорностите на общините, институциите на областно ниво и на всички заинтересовани страни във връзка с изпълнение на Областната стратегия за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците в област Враца 2023-2025 г. се определят от техните компетенции, идентифицираните потребности и планираните дейности. Областната стратегия се изпълнява на областно ниво от институциите, работещи на областно и на общинско ниво. Общините отговарят за

разработването и цялостното изпълнение на общинската стратегия, регламентирани в чл. 197 от ЗПУО и приноса към изпълнението на областната стратегия. Целите се постигат с общите усилия на всички заинтересовани от процеса страни, в съответствие с компетенциите им и планираните цели и дейности.

За проследяване на напредъка по изпълнение на стратегията, със заповед на областния управител се създава екип/комисия за мониторинг, в състава на който участват представители на всички заинтересовани страни – Областна администрация, общинските администрации, Регионално управление на образованието, Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващо образование, Регионална здравна инспекция, РДСП, ЦПЛР и др. Областният управител определя и ръководител на екипа. Броят и темите на заседанията и разпределението на задачите се определят от екипа под ръководството на неговия председател.

Събирането на информация за изпълнените дейности и постигнатите индикатори по изпълнение на целите на областната стратегия започва три месеца преди да изтече срокът на стратегията. В същия период започва и организацията за изготвянето на нова областна стратегия за следващия период.

VII. КОМУНИКАЦИОННА ПРОГРАМА

Важно условие за ефективното реализиране на Областната стратегия за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците в област Враца за периода 2023-2025 г. е предоставянето на пълна и обективна информация за дейностите в стратегията. Реализирането на стратегията ще се съпровожда от ефективно използване на различни начини и форми за комуникация и информиране на обществеността и всички заинтересовани страни за разработването, приемането и изпълнението на Стратегията.

Комуникация чрез Интернет и информационни материали. Поддържане и актуализиране на информацията за Областната стратегия за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците в област Враца за периода 2020-2022 г. в сайтовете на партньорите и на заинтересованите страни.

Работа с партньори. При изпълнението на стратегията ще се търси съгласуване и взаимодействие с всички заинтересовани страни, участвали в разработването на стратегията и за нейното изпълнение.

Комуникационната програма се основава на следните основни принципи:

Прозрачност – предоставяне на информация за изпълнението на дейностите по Областната стратегия за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците в област Враца;

Широко междуобщинско и междусекторно партньорство, сътрудничество и екипност в комуникационния обмен.

Координация с други стратегии, програми, планове за развитие, изпълнявани от държавната и местната власт;

Достъпност на информацията – достигане на комуникиращата информация до най-голям брой заинтересовани лица.

VIII. РЕСУРСИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СТРАТЕГИЯТА

Основни източници на финансиране на дейностите по подкрепа, включващи осигуреността както с материални ресурси, така и възможността за придобиване на подходяща квалификация от работещите в сферата специалисти, могат да бъдат: държавен (републикански) бюджет, собствени приходи (общински бюджет), фондове на ЕС, национални програми и др.